

BULLETIN
SYMFONICKÉHO
ORCHESTRU
HL. M. PRAHY FOK

FOKUS

5

ZÁŘÍ
2008

Secesní balady jsou mi blízké

Rozhovor s Dagmar Peckovou před jejím vystoupením s FOK

V říjnu tohoto roku se opět po delší době představíte společně s FOK. Program je ryze český a zároveň tak trochu secesně baladický. Je Vám toto vyladění v současné době blízké?

Bylo mi to vždycky blízké. Myslím si, že mahlerovský repertoár, kterým se léta zaobírám, to jen potvrzuje.

Jako dirigenta svého koncertu jste si vybrala Vojtěcha Spurného. Co bylo důvodem této volby?

Vojtěch je v první řadě vynikající muzikant. Známe se už z let studií na konzervatoři v Praze a čas od času jsme spolu vystupovali. V poslední době (tak od roku 2004) se spolupráce zintenzivnila. Dělali jsme společně pěvecké kurzy na Šlesvicko-Holštýnském festivalu, písňové recitály v mnoha koncertních sálech Evropy, objevil pro mě i kouzlo barokního stylu, který jsem do těchto časů velmi opomíjela, a je mi i velkým rádcem a podporou v nastudování nových věcí. Tento program jsme také nastudovali spolu.

Za svoji kariéru jste interpretovala řadu operních rolí, sólových partů v oratoriích, či písňových cyklů.

Je ještě něco, co byste ráda uvedla?

Nedávno jsem měla velký úspěch jako Ortrud ve Wagnerově Lohengrinovi. Další výzvou pro mě bude Marie v Bergově opeře Wozzeck. Zajímala by mě i Kundry v Parsifalu, Fricka ve Wagnerově Ringu. Samozřejmě i Kostelníčka v Janáčkově Její pastorkyni. Možností je strašně moc...

Zkušenosti, kterými jste prošla, i kariéra, kterou jste doposud naplnila, by byla dobrým základem pro pedagogické působení. Neuvažujete i o této práci? Nedostala jste nějaké nabídky?

Ano, už jsem si to na vlastní kůži i hlasivkách zkusila. Bylo to intenzivní jak pro žáky, tak pro mě. Po týdnu kurzu jsem nemohla mluvit, natož zpívat. Úplně mě to vyřídilo na všech

frontách... Asi se nedá dělat s mou vervou a poctivostí oboje. Buď musím zpívat, nebo učit.

V rozhovorech vždy velice hezky hovoříte o svých dětech a rodině. Co je u Vás v této oblasti Vašeho života nového? Je nějaké dítě po Vás?

Moje dcera ví vše ještě lépe, než já. Je jí skoro 7 a už teď je to náročné. Hraje na klavír, chodí do hodin baletu a chce být harfistkou. Mému synovi bylo 11 a má dost zájmů i vedle dvou hudebních nástrojů, na které hraje (klavír a violoncello). Ale nevím, jestli je dobře, aby se jako muzikant živil. Když si uvědomím, jak náročné povolání to je a jak složitá je doba, tak bych byla nejraději, aby to obě moje děti minulo. Ale já jsem si taky konec konců šla svou cestou a nikdo mně do toho nesměl „kecat“.

V poslední době se vracíte do Čech trochu častěji, než v letech předchozích. Nicméně žijete v Německu a většina Vašeho uměleckého angažování se ode-

Obsah

Dotazníky podruhé ...2 Úvodní slovo ředitele I. Šmída ...3 Podzim s komorní hudbou ...4
Výročí sezóny: Vítězslav Novák ...6-7 Představujeme skupinu bicích ...8
Klub přátel FOK ...9 Petar Zapletal o orchestru před 40ti lety ...10 Soutěž, novinky ...11

Dagmar Pecková v době svých prvních uměleckých úspěchů

hrává v Evropě. Pociťujete proměny české hudební kultury? Jsou nějak slovně postžitelné?

Dnes je kultura složitá úplně všude. Je zajímavé, že všude se začne šetřit nejdříve v kultuře. Mám pocit, že Čechy jsou toho zatím ve větší míře ušetřeny. U nás v Německu hrozí zavírání nebo fúzování divadel, orchestrů, rušení sborových těles. Koncertní společnosti ruší řady písňových recitálů a komorních koncertů. Pracovních příležitostí pro hudebníky ubývá a užívá se opravdu jen ti nejlepší z nejlepších.

V předchozím čísle našeho periodika jsme otiskli v rámci naší soutěže fotografii, která Vás zachycuje na počátku Vaší dráhy. Vzpomenete si na souvislosti, kdy tato fotografie vznikla?

Bylo to krátce po mém umístění v soutěži Pražského jara. Musí to být rok 1986 nebo 1987. Mám na sobě večerní róbu mé profesorky Antonie Denygrové, která nejen že mně výborně znovu postavila hlas po tom, co ze mě učinila Pražská konzervatoř, ale snažila se na mě působit i „výchovně“ a chtěla ze mě mít dámu. No, na té fotce to vypadá, že se jí snad i tohle povedlo... Alespoň na té fotce.

Jak se těšíte na zpívání ve Smetanově síni Obecního domu?

No to je přece jasné, že se těším! Uvědomila jsem si, že náš program architektura Smetanovy síně báječně doplní. Secesní balady budou v souznění se secesní budovou. To snad ani nešlo lépe vymyslet.

Rozhovor připravil Petr Daněk

Dnes světznámá mezzosopranistka Dagmar Pecková se narodila v Chrudimi roku 1961, vystudovala Pražskou konzervatoř. Několik let byla sólistkou Staatsoper Berlin, je častým hostem předních operních scén a koncertních pódíí. V sezóně 2008/2009 vystoupí mj. v nové produkci Mahlerovy 3. symfonie (scénická verze Johna Neumeiera) v Pařížské národní opeře nebo na koncertě s BBC Symphony Orchestra pod vedením Jiřího Bělohlávka. Dagmar Pecková žije v Německu a má dvě děti – 11 letého Theodora a 7 letou Dorotheu.

15/10/08 středa
16/10/08 čtvrtek

SYMFONICKÝ ORCHESTR HL. M. PRAHY FOK

Vojtěch Spurný | dirigent
Dagmar Pecková | mezzosoprán

Antonín Dvořák: Zlatý kolovrat, op. 109

Otakar Ostrčil: Osirelo dítě, balada pro mezzosoprán a orchestr, op. 9

Vítězslav Novák: Melancholické písně o lásce, op. 38

Josef Suk: Pohádka – suita z hudby k Zeyerově hře Radúz a Mahulena, op. 16

Dotazníky podruhé

Během dubna jsme na našich koncertech distribuovali dotazník, ve kterém jsme se vás ptali, jak jste spokojeni s našimi koncerty (s uměleckou úrovní, ambalází koncertů, dramaturgií), s jejich propagací a s novinkami, které přinesla sezóna 07/08. Moc vám děkujeme za vyplnění dotazníků a za názory a připomínky, díky nimž se opět pokusíme být lepší.

Kromě mnoha pochvalných slov a vyjádření spokojenosti (mj. s novou grafickou tvář FOK, dramaturgií, s pořady pro děti, atd.) se v dotaznících opakovalo několik výhrad, které se pokusíme napravit nebo alespoň objasnit. Značný počet návštěvníků našich koncertů vyjádřil nespokojenost s **čitelností koncertních programů**. Do sezóny 08/09 tedy vstoupíme s jejich lehce pozměněnou podobou. Opakovaně se v dotaznících také objevovala výtka vůči **oblečení a chování zahraničních návštěvníků**.

Většina těchto lidí si kupuje vstupenky až v den koncertu a není tedy možné od nich požadovat společenský oděv, ale uděláme vše pro to, aby pořadatelská služba dohlížela alespoň na odkládání kabátů a batohů do šaten, a také aby nepouštěla opozdilce do sálu. Někteří návštěvníci si stěžovali na **drahé občerstvení o přestávkách**. Bohužel ceny občerstvení nemůžeme ovlivnit, neboť v Obecním domě smějí provozovat catering pouze firmy sídlící přímo v Obecním domě a ty mají ceny nastaveny poměrně vysoko. Několikrát se také opakovalo přání zavést nejrůznější **benefity** pro věrné abonenty. Domníváme se, že našim abonentům, ale i ostatním návštěvníkům nabízíme řadu výhod – cena abonentních vstupenek je výrazně nižší oproti cenám jednotlivých vstupenek, dále nabízíme řadu slev, besedy před koncerty, bulletin FOKus, sezónní brožura (včetně jejího zaslání) jsou zcela zdarma, často soutěžíme na webových stránkách o volné vstupenky i hodnotné ceny, atd. Snažíme se tyto výhody stále rozšiřovat – letos naši abonenti získali spolu se sezónní brožurou CD FOK Live 2007 a také měli možnost získat zdarma vstupenku na Novoroční koncert. Budeme rádi, když se nadále budete vyjadřovat k našemu (vašemu) orchestru; na webových stránkách můžete přispět do rubriky Napište nám nebo nám své připomínky můžete poslat e-mailem na adresu pso@fok.cz.

Oddělení marketingu a PR

Vážení a milí,
léto proteklo mezi prsty a stále delšími večery se hlásí podzim. O dovolených jsme si vědomě „huntovali“ zlenivělá těla chozením po horách, plaváním v mořích, zvelebováním chalup, zatímco duch měl naopak odpočívat, což znamená obklopit se léčivým tichem a poslouchat nanejvýš ptačí zpěv. Záplava hudebních festivalů však plynule přešla z jara do léta, a tak nepřetržitý nápor na rozhodování, zda navštívit ten či onen festivalový koncert, příliš neulehčil život posluchačům – a zdá se, že ani hudebníkům, neboť když mají všechny

orchestry a divadla dovolenou, kdo to vlastně na českých pódiih a jevištích hraje? Odpočinuli jsme si tedy přes léto vůbec?

Jak kdo. Léto totiž přineslo i další pozoruhodné události. Tak například začátkem července se sešel nový poradní sbor primátora pro kulturu a grantovou politiku a léto-neléto se začal intenzivně zabývat nejen jarní revoltou divadel, ale i problémy celé pražské kultury, tedy i FOK. Jistě že se jedná především o rozdělování peněz, neboť peníze hýbou světem. To věděl nejen Tylův Vocilka, ale nyní již každé malé dítě, které má díky

chvályhodné iniciativě českých bank možnost pořídit si vlastní bankovní účet a kreditní kartu už od osmi let věku! Doufáme, že se mladí konzumenti tímto způsobem naučí s penězi hospodařit, a ne je rozhazovat, jako činí největší český (pardon, nyní již ne český) pivovar, jenž půlmiliardou podpořil první fotbalovou ligu, bez ohledu na korupční a jiné aféry. Jistý deník to označil za ostudu této firmy, já bych však pod prizmatem pekingské olympiády nebyl tak přísný: vždyť i Praha si umíněně koleduje o pořádání tohoto zkomercializovaného svátku sportu a peníze dobře vytrénovaných sponzorů bude také potřebovat. Snad ukápně něco i pro kulturu, třeba bude vzat vážně návrh na obnovení uměleckých soutěží, které se konaly naposledy tuším v Londýně v roce 1948. Jenže to se pak olympiáda stane nejen sportovním, ale i největším uměleckým letním festivalem a hudebníci s posluchači si neodpočinou už vůbec... Myslím si ale, že můžeme zůstat klidní. Olympiáda nám na dveře ještě neklepe a pivo má stále podstatně vyšší kvalitu než česká fotbalová liga a bude tudíž ještě pár pátků největším lákadlem pro turisty – pohřichu stále více jen pro ty s batůžky. Pravidelní návštěvníci abonentních koncertů pražských orchestrů se většinou k letním festivalovým hrátkám zlákat nenechali, ostatně ty festivaly ani nejsou určeny pro ně. A hudebníci brali své letní zástoje v nejroztodivnějších orchestrech a ansámblech, tu více, tu méně důstojných jako nezbytný doplněk rodinných rozpočtů. A tak je nakonec vlastně útěšné, že léto už je za námi. Před námi je totiž opět ten krásný maratón koncertů, které přinesou hlubší umělecké zážitky ze skladeb, které se v létě prostě hrát nemohou, a z kvality, kterou může nabídnout jen důkladně a v řádných zkouškách připravený program. A na to a také na setkávání s vámi se moc a moc těším!

Ilja Šmíd

ředitel Symfonického orchestru hl. m. Prahy FOK

5 otázek pro primátora

FOK zahajuje svou 74. sezónu, v níž uzavře tři čtvrti století své existence. Co znamená v současnosti FOK pro Prahu a co pro Vás osobně?

Jedinečná metropole si zaslouží i vlastní jedinečnou filharmonii. Troufnu si tvrdit, že Praha takovou má. Symfonický orchestr hl. m. Prahy FOK považuji za hudební těleso, na které může být hlavní město Praha a celá Česká republika skutečně pyšná. Pražští symfonikové jsou skvělí hudebníci světového formátu, o čemž svědčí nejen plné koncertní sítě na domovské scéně, ale i mimořádný zájem o koncertování orchestru po celém světě – včetně dálného Východu. FOK je chloubou hlavního města. Prostřednictvím tohoto orchestru je šířeno povědomí o muzikálnosti Čechů i za hranice naší země.

Čeho si na FOKu ceníte a co naopak byste v budoucnu od FOKu očekával?

Cením si nasazení, práce, píle a všestrannosti hudebníků, jejich lásky k hudbě, která je na výkonech, které odvádějí jasně vidět. Nedá se přehlédnout, že působení v FOK pro ně není jen práce, ale i radost a potěšení, které předávají nám ostatním. A co od nich čekám? Že v tom budou pokračovat...

V poslední době se hodně diskutovalo o pražských divadlech, hudba zůstala tak trochu stranou těchto diskusí. Znamená to, že FOK má „své jisté“?

Své jisté nemáme nikdy nikdo, ale mohu jednoznačně slíbit, že o fungování a provoz pražského orchestru se Magistrát hlavního města Prahy postará.

Kterou hudbu rád posloucháte, máte nějakého oblíbeného autora?

Slavný skladatel Ludwig van Beethoven již před dvěma sty lety prohlásil, že hudba je zjevením vyššího rozumu a moudrosti. I my už dnes víme, že je to nejuniverzálnější dorozumivací prostředek mezi národy, který nepotřebuje jediné slovo, a přesto mu lidé rozumějí bez tlumočnicků. Nezáleží, je-li to hudba klasická, moderní, či jakákoli jiná. Hudba pro mne znamená relaxaci a dává mi možnost se odpoutat od pracovních starostí a stresu. Mám rád téměř všechny hudební žánry, samozřejmě i vážnou hudbu. K mým nejoblíbenějším skladatelům patří Gustav Mahler.

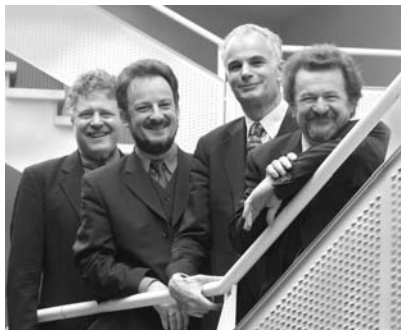
Olympijské hry v minulosti vedle sportovních soutěží pořádaly i soutěže v některých uměleckých oborech, Josef Suk získal v roce 1932 v Los Angeles medaili za svůj pochod V nový život. Uvažovali byste v případě přidělení olympiády Praze o něčem podobném?

Proč ne? Hudba a sport k sobě neodmyslitelně patří a proč nespojit dvě zdánlivě nesouvisející oblasti v jeden potěšující celek.

Připravil IŠ

Podzimní koncerty komorní hudby

■ Zahajovací koncert cyklu **Komorní hudba 14. 10.** bude patřit špičkovému **Philharmonia Quartett Berlin**. Tento soubor, který tvoří koncertní mistři a vedoucí skupin jednoho z nejlepších světových orchestrů současnosti –

Berlínských filharmoniků, zahraje v Kostele sv. Šimona a Judy kvartety L. van Beethovena a E. Schulhoffa, k přednesu Klavírního kvintetu A dur A. Dvořáka přizve českého klavíristu **Pavla Kašpara**.

■ Cyklus s názvem **Varhany-cembalo-klavířový klavír** nepředstavuje pouze tři různé typy klavířových nástrojů, ale rovněž proměnu hry a kompozice pro tyto nástroje během několika staletí jejich existence. Na koncertě **Moniky Knoblochové 21. 10.** tak budou mít návštěvníci možnost porovnat zvukové a repertoárové proměny cembala. Různá specifika hry na tento nástroj představí naše přední cembalistka prostřednictvím skladeb období baroka, které bude hrát na kopii dobového cembala, a na druhé

straně několika děl Bohuslava Martinů komponovaných pro moderní cembalo.

■ Vzácným hostem podzimních recitálů ve Dvořákově síni Rudolfiny v cyklu **Světová klavírní tvorba** bude rodák z Oděsy (a t. č. profesor klavíru na Vídeňské univerzitě) **Oleg Maisenberg**. Tento všestranný klavírista vyhledávaný jako sólista, ale také jako komorní hráč si pro svůj pražský koncert **22. 11.** vybral kromě populárních Obrázků z výstavy M. P. Musorgského díla francouzského impresionismu Zrcadla M. Ravela a Rytiny C. Debussyho.

Událostí podzimní sezóny v Kostele sv. Šimona a Judy bude **koncert věnovaný 15. výročí zahájení koncertní činnosti** právě v tomto nádherném prostoru barokního kostela. Na koncertě zazní díla **Jana Dismase Zelenky** v podání českého souboru specializujícího se na provádění staré hudby **Collegium 1704**. Jeho uměleckého vedoucího **Václava Lukse** jsme požádali o pár slov k programu koncertu.

Začátek 18. století poznamenal saskou metropoli Drážďany nebyvalým kulturním rozmachem, který přiřadil rezidenční město Augusta II. Silného k nejzářivějším kulturním centrům Evropy. Jednou z nejvýraznějších osobností drážďanské hudební scény 20. a 30. let byl louňovický rodák a jedna z nejpozoruhodnějších osobností barokní hudby **Jan Dismas Zelenka** (1679–1745). „*Konečně mám to potěšení, nabídnout Vám respensoria blaženého pana Zelenky, se srdečným přáním, aby panu bratru bylo dopřáno vychutnat si těchto sladkých plodů mandlovníku*“. Tato slova Johanna Georga Pisendela čteme v jeho dopise Georgu Philippu Telemannovi ze dne 16. dubna 1749. Čtyři roky po Zelenkově smrti nešetřil Pisenšel slovy chvály na adresu svého kolegy, která svědčí o uznání, jež se dostávalo Zelenkovu dílu v řadách jeho kolegů. Přestože prožil Zelenka podstatnou část svého života v jednom z nejzářivějších evropských hudebních center, víme jen velmi málo o jeho životě. Nevíme proč se zřekl svého původního jména Jan Lukáš, vyměnil jméno Evangelisty za jméno hříšníka ukřižovaného po pravici Kristově a přijal jméno Dismas, nezachoval se žádný jeho portrét ani osobní korespondence a prvních 30 let Zelenkova života spočívá naprosto zahaleno do roušky tajemství.

Když roku 1729 zemřel dvorní kapelník Johann David Heinichen, dělal si Zelenka bezpochyby naděje na získání uvolněného místa. V létě roku 1731 byl však jmeno-

ván kapelníkem muž velkého světa italské opery – Johann Adolf Hasse. Ujal se výkonu funkce de facto až po smrti Augusta II. (otce Augusta III.), který ho do funkce jmenoval, a jeho další působení bylo poznamenáno častými přerušováními, kdy odjížděl na cesty především do země, které vděčil za svoji proslulost – do Itálie. V těchto mezidobích zastupoval Hasseho Zelenka, který se však musel spokojit s titulem *Kirchen-Compositeur* a zvýšením platu, ke kterému došlo až po opakované žádosti králi. Během dvouleté nepřítomnosti Hasseho v Drážďanech v letech 1735 – 1736 měl tak Zelenka příležitost napsat a provést dvě pašijní oratoria. Po *Gesu al Calvario* (ZWV 62) z roku 1735 následovalo oratorium **I penitenti al sepolcro del Redentore** (ZWV 63), provedené na Velký pátek 30. března roku 1736.

Dílo vyniká moderní hudební řečí s nepřeslechnutelným vlivem neapolské opery. Nezaměnitelný „zelenkovský“ rukopis hýří zvukomalebnou instrumentací a výrazovou intenzitou a ve spojení s vynikajícím libretem drážďanského dvorního básníka Stefana Benedetta Pallaviciniho pronikl Zelenka jedinečným způsobem do hloubky charakterů postav, které se setkávají u hrobu Spasitele a rozjímají nad poselstvím Kristovy oběti. Vylíčená situace je vysoce stylizované setkání starozákonních a novozákonních postav, vzdalující se radikálně od předlohy Evangelia. K setkání Maří Magdaleny (Maddalena), krále Davida (Davide) a apoštola Petra (Pietro) samozřejmě nikdy nemohlo dojít, avšak podobné stylizace byly typické pro tzv. sepolcro – oratoria, volně popisující události bezprostředně po smrti Ježíše Krista. Zhudebnění slavného kajícího žalmu č. 50 (51) tvoří pak závěrečnou část orato-

ria – sbor *Miserere mio Dio* (Slituj se, můj Bože) s tenorovým sólem žalmisty, jenž je hlubokou a neobyčejně intenzivní modlitbou všech zúčastněných.

Václav Luxs

11/11/08 úterý

Kostel sv. Šimona a Judy v 19.30 hodin
Koncert k 15. výročí koncertní činnosti v kostele sv. Šimona a Judy

COLLEGIUM 1704

COLLEGIUM VOCALE 1704

Václav Luxs | dirigent

Solisté: **Mariana Rewerski, Eric Stoklossa, Jan Martiník**

Jan Dismas Zelenka:

I penitenti al sepolcro del Redentore, ZWV 63

Koncert je věnován svátku svatých Šimona a Judy.

Dvě dirigentská jubilea

Letošní osmdesátník **Martin**

Turnovský (nar. 29. 9. 1928) je jeden z dirigentů spojený s dobami, kterým rádi říkáme legendární. Byl žákem Karla Ančerla a vždycky na něm obdivoval dokonalou připravenost a styl práce. Uváděl díla Bohuslava Martinů v dobách, kdy to vůbec nebylo jednoduché. A velmi uznáván je také svým přístupem k vídeňským klasikům, protože brzy pochopil, jaké nároky klade na orchestr Haydn či Mozart a jak pečlivě je potřeba zkoušet, aby jejich hudba zněla tak lehce a bezprostředně. Život Martina Turnovského je také spojen s politickými událostmi; v roce 1968 odešel do emigrace, kde bylo náročné se prosadit. Ale ani po návratu domů po r. 1990 neměl tolik příležitostí, kolik by si při svých zkušenostech a schopnostech zasloužil. O to cennější je jeho spolupráce se Symfonickým orchestrem FOK, kde působil v letech 1992 – 1996. Po zmíněném studiu u Ančerla na pražské AMU studoval také u Georga Szella a v roce 1958 získal první cenu na mezinárodní dirigentské soutěži ve francouzském Besançonu. Začínal jako šéfdirigent Plzeňského rozhlasového symfonického orchestru, ale brzy se stal stálým hostem České filharmonie a v druhé polovině 60. let šéfdirigentem drážďanské Staatskapelle, která je zároveň orchestrem Drážďanské opery. Jeho angažmá v tehdejší východní Německu přerušila okupace Československa vojsky států Varšavské smlouvy, kdy se na protest vzdal tohoto postu. Brzy poté odešel do emigrace a nesnadno hledal stálé angažmá. Odešel do Rakouska, v letech 1975 – 1980 stál v čele Norské státní opery a vedl též operu v Bonnu v letech 1979 – 1983. Důležité místo mají v jeho dráze hostování u proslulých

světových orchestrů jako např. Newyorské filharmonie, Symfonického orchestru bavorského rozhlasu, Londýnské filharmonie a dalších. Jeho zásluhy o českou hudbu ve světě jsou hodny nejvyššího uznání. Dnes Martin Turnovský vystupuje na českých pódiích vzácně a je velká škoda, že ho naše přední orchestry nezvou častěji. Osmdesátiny slaví letos také společným koncertem s klavíristou Ivanem Moravcem, se kterým natočil jednu z prvních nahrávek. V roce 1999 získal v Rakousku Čestný kříž v oblasti vědy a umění 1. stupně.

Když letos **Libor Pešek** (nar. 22. 6. 1933) oslavil pětasedmdesátiny, znovu si mnozí měli příležitost uvědomit, jak výraznou a originální je osobností. A jeho životní dráha i volba repertoáru tomu odpovídá. Na počátku stál zájem o jazz, ale velmi brzy také o soudobou hudbu. První ansámby, které dirigoval, měly komorní obsazení a velmi originální programy. Týká se to zejména 60. let a jeho souboru Komorní harmonie, se kterým provedl desítky českých premiér. Tento soubor založil v roce 1959 a vystupoval s ním pravidelně v Divadle Na zábradlí i na festivalu Pražské jaro a na koncertech v Rakousku či Německu. K velkému symfonickému repertoáru dozrál postupně. V letech 1963-69 byl dirigentem Severočeské filharmonie v Teplicích, 1969-75 byl šéfdirigentem Frysk Orkest v nizozemském Leuwardenu a současně stál v čele Komorní filharmonie Pardubice (1970-77) a v letech 1981-90 byl stálým hostem České filharmonie. Po mimořádném úspěchu jeho koncertu s Londýnským filharmonickým orchestrem r. 1985 působil v letech 1987-97 jako umělecký šéf a hlavní dirigent Královského filharmonického orchestru v Liverpoolu. Svou pečlivostí a smyslem pro jemnost zvuku se stal jedinečným tlumočnickem díla Josefa Suka, ale výraznou stopu zanechal i přístupem k dílům Antonína Dvořáka, Gustava Mahlera, Leoše Janáčka a dalších. Dnes je šéfdirigentem Českého národního symfonického orchestru, často hostuje u zahraničních orchestrů, ale také v Národním divadle, kde nastudoval inscenaci Dobře placené procházky s písničkami Jiřího Suchého a Jiřího Šlitra v instrumentaci Marko Ivanoviče. Prvním hostujícím dirigentem Symfonického orchestru FOK byl od roku

1990 a s orchestrem uvedl jak velké partitury Mahlera a Suka, tak populárnější repertoár včetně doprovodu německé šansonierky Ute Lemper. Libor Pešek je častým hostem orchestrů ve Francii, Holandsku, v Rakousku a v Německu, pravidelně je zván k orchestrům ve Filadelfii, Clevelandu a Chicagu, hostoval rovněž v St. Louis a San Francisku v USA i v kanadském Montrealu. Je nositelem řádu Čestného rytířství Britského impéria a Čestným členem Univerzity v hrabství Lancashire v Prestonu, doma obdržel v roce 1997 Cenu Classic a medaili za zásluhy I. stupně.

Jindřich Bálek

18/12/08 čtvrtek

Smetanova síň Obecního domu
v 19.30 hodin

**SYMFONICKÝ ORCHESTR
HL. M. PRAHY FOK**

AD TRIO PRAGUE

Dirigent:
LIBOR PEŠEK

Gioachino Rossini:

Předehra k opeře Vilém Tell

Antonín Dvořák:

Symfonie č. 6 D dur, op. 60

Ludwig van Beethoven:

Trojkoncert pro klavír, housle
a violoncello C dur, op. 56

Vítězslav Novák (1870 – 1949)

významná osobnost české hudební moderny

Po generaci zakladatelů nové české hudby (Bedřich Smetana, 1824 – 1884; Antonín Dvořák, 1841 – 1904) nastupuje v posledním desetiletí 19. století a na počátku století dvacátého skupina dalších významných autorů, mezi nimiž zaujal právě **Vítězslav Novák** svým způsobem centrální a (společně s Josefem Sukem, 1874 – 1935) vůdčí postavení. Byli tu ovšem také autoři věkem starší: Josef Bohuslav Foerster (1859 – 1951), který se k tomuto proudu poněkud tradicionalističtěji připojil, a Leoš Janáček (1854 – 1928), jenž se překvapivě až v pozdním věku (v podstatě až po pražské premiéře *Její pastorkyně* v roce 1916) stal průbojnou originální osobností české hudby 20. století. Nicméně Novák splňoval přinejmenším do konce 30. let zvláštní funkci "osové osobnosti" české hudební moderny v tom smyslu, že právě jen on byl smysluplným ohniskem polarizací čelných autorů oné doby. Vítězslav Novák se narodil 5. prosince 1870 v jihočeské Kamenici nad Lipou, pokřtěn byl Viktor (Augustin Rudolf), jméno Vítězslav přijal později jako umělecký "pseudonym". Asi od r. 1886 se datují pokusy o první písně, klavírní skladby, resp. skici. Po maturitě v roce 1889 musel Novák na přání rodiny studovat nejprve na právnické (1889), poté filozofické fakultě (1890 – 1893), kde navštěvoval zejména přednášky O. Hostinského. Současně však směl vstoupit na konzervatoř, kde studoval klavír a skladbu, od r. 1891 ve třídě A. Dvořáka. Dvořák svého nového žáka pochopil a respektoval, Novák se záhy zařadil (vedle Josefa Suka) mezi jeho nejoblíbenější žáky, ač mezi učitelem a žákem – vzhledem k jejich odlišnému osobnímu i tvůrčímu založení – to často názorově jiskřilo.

V rytmu školního roku

Po absolutoriu skladby (1892, *Sonáta d-moll pro housle a klavír*) a filozofické fakulty musel Novák, dosud žijící z různých skromných podpor a stipendií, řešit tíživou hmotnou situaci celé své rodiny. Vyučoval proto soukromě hru na klavír, později harmonii, kontrapunkt a skladbu, a postupně – s rostoucími skladatelskými úspěchy – se stal předním učitelem skladby v Čechách. Profesorem mistrovské třídy pražské konservatoře byl jmenován v roce 1909 a působil tu až do pensionování v roce 1940. Za dobu čtyřicetiletého pedagogického působení Novákovou výukou prošlo zhruba 100 hudebníků, kteří většinou zaujali významná postavení v hudebním životě.

K předním českým skladatelům (např. V. Štěpán, L. Vycpálek, A. Hába, V. Kaprálová aj.) se řadí po roce 1918 zejména skladatelé ze Slovenska, tehdejší Jugoslávie, Bulharska, Rumunska a Ukrajiny. Novákovu školu absolvovali i mnozí muzikologové, hudební teoretikové, dirigenti a klavíristé.

Od mládí se tak Novák pohyboval "v rytmu školního roku", během nějž soustavně vyučoval a každé dopoledne komponoval. Ve zbývajícím čase sledoval pozorně divadelní, koncertní a operní sezónu, pravidelně muzicíroval (formou tehdy oblíbené čtyřruční hry s různými partnery, ambiciózněji a s diskusemi o hraných skladbách od r. 1901 v kroužku blízkých přátel, nazvaném "Podskalská filharmonie"), studoval hudbu, jazyky a četl beletrii. V době letních prázdnin se až do sklonku života intenzivně věnoval cestování s přáteli – od roku 1896 zajížděl pravidelně na Moravu a Slovensko, postupně rozšiřoval svůj turismus (a horolezectví!) v Tatrách, Alpách, Dolomitech až k mořím a k poznávání významných evropských měst, kde obdivoval architekturu a výtvarné umění. S výjimkou Ruska tak procestoval snad všechny evropské země. Od počátku 20. století až do své smrti byl Novák obecně známou a respektovanou osobností české (později československé) kultury. V roce 1945 mu byl udělen titul "Národní umělec" ještě předtím, než tyto čestné přídomy zprofanoval komunistický režim. Vítězslav Novák zemřel 18. července 1949 ve východočeské Skutči, kde v posledních letech svého života často trávil své letní prázdniny. Na jeho stole zůstalo nedokončeno ještě několik rozpracovaných skladeb...

Subjektivní romantik

Novák zasáhl do všech žánrů hudební tvorby své doby. Svým tvůrčím založením byl výsostně subjektivní romantik, až na skrovné výjimky jsou jeho skladby programní a prakticky všechna jeho významná díla jsou sui generis autobiografická. Samozřejmě jsme si vědomi, že přinejmenším již v celém 19. století (např. od Beethovenovy *Eroiky*) skladatelé nekomponují symfonie či kvartety na vnější objednávku "po tuctech", ale z podnětů vyplývajících z jejich životních příběhů a úvah. V Novákových zralých dílech dochází ovšem tento trend až k "extrémním" podobám: nejde tu o inspiraci široce rozprostřenou na zajímavé literární náměty (F. Liszt, R. Strauss), ale nejčastěji lze hovořit přímo o "sebezhubné", při němž hraje podstatnou roli

Novákův osobní a aktuální vztah k námetu (symf. báseň *O věčné touze* op. 33 podle H. CH. Andersena) nebo zaměřený, někdy až později odtajněný "osobní program" (*Il. smyčcový kvartet D dur* op. 35). Tímto způsobem je třeba rozumět nejrůznějším uchopením Novákových klíčových inspiračních zdrojů – erotiky, přírody (ve všech aspektech tohoto pojmu) a později také osudových okamžiků rodné země. Na druhé straně je Novákův tvůrčí přístup zároveň výrazně racionální, což lze dobře vidět při analýze jeho melodiky (promyšlená tematická práce, záměrný monotématismus), specifického formování skladeb a intenzivního využívání polyfonie. Důležitými proměnami prošla Novákova harmonie, vcelku však jsou jeho skladby zakotveny v tonalitě (v pozdním období rozšířená tonalita, příp. polytonalita). Vzhledem k onomu autobiografickému charakteru Novákovy tvorby se nelze obejít bez nastínění jejího časového vývoje. V období svých začátků Novák nijak nevybočuje ze stylového proudu pozdního romantismu. Romantická literatura (např. G. G. Byron) je inspiračním zdrojem prvních žánrových pokusů. Komorní skladby, klavírní skladby, písně zní světobolem i mladistvou exaltací a všude tu platí ono známé *cherchez la femme!* Zmíněná autobiografičnost je dobře patrná v klavírním cyklu *Vzpomínky* op. 6. Jindy se autor naopak svou lehce sentimentální dikcí blíží k hranici dobové salonní produkce (*Serenáda*

F dur pro malý orchestr, klavírní *Serenády* op. 9 a *Barkaroly* op. 10), ač technicky jsou to kompozice vcelku zdařilé.

Okouzlení Valaškem

Cestu k osobitému Novákovu stylu otevřela náhoda: v létě 1896 zavítal do odlehlého kouta východní Moravy, do Velkých Karlovic na Valašsku, kde tohoto dosud "městského člověka" okouzila příroda, venkovští lidé a jejich hudební a zpěvní projev. Hned na podzim se začal věnovat podrobnému studiu sbírek českých, moravských a slovenských lidových písní, jež si po všech stránkách analyzoval, přičemž zcela nepochybně sledoval jejich "zvláštní", ba "exotické" rysy melodiky, rytmiky či modality. (Připomeňme, že takové "exotické" tendence k rozchodu s kosmopolitním romantickým hudebním myšlením najdeme v té době i u Debussyho, Ravela, Janáčka a později Bartóka!) Toto studium i další pobyty v moravských a slovenských regionech využil Novák k radikální proměně své invence: nejprve písně upravoval, poté se je pokusil napodobovat (*Písničky na slova lidové poezie moravské* op. 16, 17, 21 z let 1897 – 1898). Tehdejší vlivný muzikolog Zdeněk Nejedlý to odsoudil jako "padělání lidových písní", avšak nepochopil, že tento experiment byl zvláštní tvůrčí dílnou, ve které se rodil umělcův nový hudební projev. Novák tak totiž záhy dospívá až k hlubokému prolnutí prvků moravské a slovenské písně s vlastní melodickou a (stále osobitější a odvážnější) harmonickou představivostí; přitom jen výjimečně cituje, spíše se jen inspiruje určitými motivy, melodicými obraty, modalitou či rytmikou. Kolem roku 1900 řeší pomocí lidové baladiky své vnitřní krize a zklamání v osobním a milostném životě – jakoby mu je příklon k nadčasové národní (!) poezii umožňoval objektivizovat a prostřednictvím všech těch témat zmaru, bolesti a nešťastných lásek mu dovolil provádět jakousi psychologickou autoterapii... Pesimistické tóny zoufalství najdeme ještě v písňovém cyklu *Melancholie* op. 25 (1901) a v *Baladickém klavírním triu* op. 27 (1902). Je však jisté, že obzory Novákovy tvorby nebyly ani v této době trvale zachmuřeny. Z melodiky blízce příbuzné jeho baladickým dílům vyrostla již v roce 1900 klavírní *Sonata Eroica* op. 24, v níž autor přemítá nad utrpením porobeného slovenského lidu a evokuje jeho hrdinský odpor a budoucí vítězství. Populární *Slovácká suita* op. 32 (1903) představuje charakteristické epizody nedělního dne na moravské vesnici. Stále častěji hraje v Novákových skladbách význačnou roli Příroda (symfonická báseň *V Tatrách* op. 26, 1902) a touha

po přímě Lásce (cyklus *Melancholické písně o lásce* op. 38, 1906).

Ve vrcholných dílech tohoto období se Novákovy klíčové inspirace spojují. Nenaplnitelná milostná Touha probleskuje symbolistním písňovým cyklem *Údolí Nového Království* op. 31 (1903) a formuje hlavní ideu symfonické básně *O věčné touze* op. 33 (1905). Podobně i "lidová" balada F. L. Čelakovského poskytl Novákovu v symfonické básni *Toman a lesní panna* op. 40 (1907) toliko osnovu k tragédii žárlivosti, zrady, zoufalství a sebezničení. Příroda tu nikde není samoúčelným "impresionistickým" obrazem, ale významným prvkem expresivního dramatu. Novákovu vyznění přírodního panteismu dovršuje rozsáhlá kantáta *Bouře* op. 42 (1910) a cyklická klavírní "báseň v tónech" *Pan* op. 43 (1910).

Loučení s Mladostí

V době premiér posledně jmenovaných děl byla Novákovu tvorba v plném souladu s životními pocity své doby a veřejností přijímána příznivě, ba nadšeně. Po roce 1912 se situace začíná měnit. Nejprve Novák potlačuje onu autobiografickou motivaci svých skladeb a možná usiluje o novou invenci, opírající se (namísto Moravy a Slovenska) spíše o "českou melodiku" (kantáta *Svatební košile* op. 48, prvé dvě opery *Karlštejn* a *Zvíkovský rarášek*). Tato díla však byla – v době tzv. "bojů o Dvořáka", kterého se tehdy Novák zastal – bezohledně a tvrdě odmítnuta Z. Nejedlým a jeho protidvořákovským "táborem".

Později, v letech poválečných, se dostávají v celé Evropě do popředí nové slohové principy a směry, v mnoha ohledech protikladné Novákovu hudebnímu naturelu. Možná trochu autobiograficky se inspiruje "dětským světem": takový má podtitul písňový cyklus *Jaro* op. 52, ze světa dětí čerpá i *Šest sonatin pro klavír* op. 54 a drobné klavírní skladby *Mládí* op. 55; jsou to skladby nezaměnitelně novákovského stylu, nicméně "umírněného" a zbaveného někdejší vášnivě zápasivosti. Až okolo roku 1930 nastává nové vzepětí Novákovy tvorby, opět subjektivně motivované jeho "loučením s Mladostí" (baletní pantomima *Signorina Gioventù* op. 58, 1928; vokálně-orchestrální *Podzimní symfonie* op. 62, 1934 s originálním moravskoslováckým "scherzem"; *III. smyčcový kvartet* op. 66, 1938). V těchto skladbách se také Novák svým způsobem vyrovnává se slohovou podobou současné hudby: znovu tu zní ohlasy moravské písně i hojně autocitace, zpracovány jsou však na bázi drsnější disonantní harmonie a komplikované polyfonie. Do rodného

kraje se vrací v *Jihočeské suite* op. 64 (1937) a v době nacistické okupace reaguje na tragickou situaci českého národa symfonickou básní *De profundis* op. 67 (1941) a varhanním *Svatováclavským triptychem*, později instrumentovaným (1942).

Uzavřít tento letmý pohled na život a tvorbu Vítězslava Nováka jednou, dvěma větami by vyvolalo jen fráze. Raději přejme jeho hudbě, aby se i po sto letech od svého vzniku stala znovu významnější součástí našeho hudebního života ve všech jeho podobách...

Jaromír Černý

Doc. PhDr. Jaromír Černý, CSc.

přední český muzikolog, nar. 1939 v Hradci Králové, absolvoval Filozofickou fakultu (tehdy obor „dějiny hudby“) v r. 1964, v r. 1989 jmenován docentem v oboru hudební věda. Několik let poté vedl katedru hudební vědy na FF UK, kde dosud přednáší. Hlavní oblasti jeho badatelského zájmu jsou středověká a renesanční polyfonie a Česká moderna.

VÍTĚZSLAV NOVÁK NA PODZIMNÍCH KONCERTECH FOK

15/10/08 středa

16/10/08 čtvrtek

Smetanova síň Obecního domu, 19.30

Vojtěch Spurný | dirigent

Dagmar Pecková | mezzosoprán

VÍTĚZSLAV NOVÁK:

Melancholické písně o lásce, op. 38

Dále na programu:

Dvořák, Ostrčil, Suk

6/11/08 čtvrtek

Smetanova síň Obecního domu, 19.30

Ondřej Kukal | dirigent

Sólisté: **Alena Hellerová** | soprán

Román Janál | baryton

Český národní sbor

Jaroslav Brych | sbormistr

VÍTĚZSLAV NOVÁK:

Svatební košile, op. 48

Dále na programu: Mozart

Oratorium V. Nováka Svatební košile uvádí FOK do koncertního života po 50 letech od jeho posledního provedení

O nové sezóně s šéfdirigentem FOK Jiřím Koutem

Pane šéfdirigente, Vaše koncerty na závěr sezóny FOK byly velice úspěšné. Sál byl pokaždě vyprodáný, obecenstvo mimořádně pozorné a ohlas ... velkolepý, v podobě nekončícího potlesku. A to dokonce i ze strany orchestru samotného! To je úspěch v Čechách naprosto neobvyklý. Orchester i po dvou letech společného působení respektuje a obdivuje svého šéfdirigenta! Co to pro Vás osobně znamená?

S tím „obdivem“ to trochu přeháníte a respekt – ten je vzájemný. Jestliže je to v Čechách neobvyklé, pak je to smutné. Já si toho nesmírně vážím, činí mne to šťastným a dává to smysl mé práci.

V příští sezóně budete s FOKem vystupovat ještě častěji, než v té uplynulé. Na který koncert či program se zvláště těšíte?

Těším se na všechny – i na 4. Mahlera, kterým začínáme.

Co by mohlo Vaše působení v čele FOK ohrozit?

Slovo „ohrozit“ nemám rád. FOK je výborný orchestr, který nemůže ohrožit žádný dirigent. Dirigenti přicházejí a odcházejí. Orchester, zaplať Pán Bůh, zůstává. Tak to vždy bylo a tak to i bude. Já ovšem nemohu jen dirigoval. Příliš mi totiž leží na srdci věci, které jsou důležité pro existenci tohoto tělesa.

Na závěr minulé sezóny jste se setkal osobně s panem primátorem. O čem jste jednali a s jakým výsledkem?

Cítil jsem ne jako povinnost, ale jako vyloženě lidskou potřebu, svěřit se panu primátorovi se svými obavami týkajícími se neutěšené finanční situace a tím i společenského postavení umělců FOKu. Odcházel jsem s dobrým pocitem. Nejenže doufám, ale já věřím, že pan primátor bude naší situaci řešit. Vím, že je to těžké. Chce to sílu a odvalu. Ale člověk, který vystoupil na Everest, ji určitě má. Pokud bych se mýlil, pak s těžkým srdcem odejdu.

Připravil PD

Blahopřejeme ke kulatému životnímu jubileu

Září 2008 **Rita Čepurčenko** – koncertní mistr
Costin Anghelescu – 2. housle
Petr Typolt – 2. housle
Julius Nečásek – pozoun

Říjen 2008 **Jiří Zajíc** – viola
Lenka Hájková – 1. housle

Představujeme skupinu bicích

Ve skupině bicích nástrojů FOK působí v současné době 5 stálých členů, vedoucím skupiny je Lubor Krása. Bicí představují velmi rozmanitou skupinu nástrojů a ačkoli všichni hráči umí hrát na jakýkoliv z nich, lze hovořit o určité specializaci, která je v FOK přibližně následující: Lubor Krása – tympány (I. tympánista), Svatopluk Čech – malý buben a tympány (II. tympánista), Martin Kopřiva, Junko Honda – melodické bicí nástroje, David Řehoř – činely.

DAVID ŘEHOŘ
absolvent Pražské konzervatoře, členem orchestru FOK je od roku 1987. Hostuje v dalších českých orchestrech, v souborech European Soloists of Luxembourg,

Percussion duo SYNERGY, v rámci Pražského jara si zahrál s Royal Liverpool Philharmonic.
Oblíbená orchestrální skladba z hlediska partu pro bicí: Carmina burana

LUBOR KRÁSA
vedoucí skupiny bicích, vystudoval Pražskou konzervatoř ve třídě prof. Vl. Vlasáka a prof. S. Hojného. Již za studii hostoval v několika významných českých orchestrech. Jako sólista vystoupil mj. v roce

2002 na festivalu Pražské jaro. Věnuje se i pedagogické práci – vede soubor bicích nástrojů Marimba Junior Club při ZUŠ Sedlčany.

Oblíbená orchestrální skladba z hlediska partu pro bicí: např. Svěcení jara Igora Stravinského.

MARTIN KOPŘIVA
je členem orchestru FOK od roku 1976, ve stejném roce vyhrál soutěž Concertino Praga v oboru klarinet (!). Vystudoval Pražskou konzervatoř. Příležitostně hraje i v dalších orchestrech

(Česká filharmonie, SOČR, atd.), vystupuje také jako sólista. Ve volném čase se rád věnuje fotografování.

Oblíbená orchestrální skladba z hlediska partu pro bicí: Šostakovičovy symfonie

SVATOPLUK ČECH
vystudoval Pražskou konzervatoř, v FOK působí od roku 1997. Na našich sobotních koncertech pro děti (Hudba na dotek) patří k nejoblíbenějším hráčům. Kromě FOK hraje také v Sukově komorním orchestru, Komorním orchestru Pražských symfoniků a v populární kapele Support Lesbiens.
Oblíbená orchestrální skladba z hlediska partu pro bicí: „V poslední době Šostakovičova 12. symfonie, jinak samozřejmě Bolero, Šeherezáda, Carmina burana...“

JUNKO HONDA
pochází z Japonska, kde dosud žije celá její rodina. Vystudovala Toho Music College v Tokiu a pražskou Akademii múzických umění. V orchestru FOK hrála příležitostně již několik sezón, od letoš-

ního září nastupuje do skupiny bicích na poloviční úvazek.
Oblíbená orchestrální skladba z hlediska partu pro bicí: obecně hudba španělská, ruská, česká.

O financování kultury a Klubu přátel FOK

Už drahnou řádku let se zabývám otázkami financování kultury. Odedávna vybírali kejklíři a potulní muzikanti peníze do klobouku, ale ti, co vystupovali v sídlech šlechticů, na tom byli mnohem lépe: i když byli často na úrovni sloužících a vedle zábavy obstarávali třeba i hřebelcování koní, přece jen měli pravidelnou stravu a v noci kam složit hlavu. Ve starém Řecku si oblíbené histrióny vydržovali aristokraté, a tak ti nejlepší či spíše vyvolení si mohli dopřávat díky štědré, i když občas přelétavé podpoře luxusu relativně svobodné tvorby. V novověku vzkvétá umění v zemích, jež bohatnou díky zámořskému obchodu, a renesance byla v přímořských státech nádherným podhoubím vzniku uměleckých děl, jimž se obdivujeme dodnes. Bez peněz šlechticů a panovníků, kteří byli ochotni utratit třeba za obrazy velké peníze, tedy vládnoucí vrstvy (a také církve), by patrně žádné umělecké dílo nevzniklo.

A tak se zejména v Evropě postupně vyvinul dvojitý způsob podpory umění: státní podpora, spočívající ve více či méně štědrém zřizování a financování velkých kulturních institucí, tedy divadel, orchestrů, galerií, muzeí, knihoven apod., a soukromé mecenášství, jehož prostřednictvím bohatí lidé podporovali jednak to, co je jim blízké, a jednak to, co považovali ve svých filantropických úvahách za důležité pro rozvoj společnosti.

Čtyřicetiletá éra „budování komunismu“ u nás především vybuďovala v lidech pocit, že se o nic nemusí starat, že „to je starost státu“, těch „nahore“. Umělcům se žilo v podstatě dobře, tedy těm, kteří byli konformní a moc „nezlobili“. Umění bylo dokonce povýšeno na výkladní skříň „rozvinuté socialistické společnosti“ – a mnozí v této atmosféře žijí dodnes, umělci i konzumenti umění. Všechno vlastně bylo levné a umění navíc na rozdíl od jiných produktů socialismu i docela kvalitní.

Jenže doba se změnila. Především v hektickém rozvoji konzumní společnosti v jeho globalizační fázi se umění v tradičním slova smyslu stalo jen jedním z mnoha „lákačků“. Samo se navíc proměňuje a reaguje na tento vývoj vytvořením nových vyjadřovacích způsobů – a tradiční hudba, divadlo, balet se stávají stále více doménou starších vrstev posluchačů, jakýmsi skanzenem, který pro mladé není svým požadavkem na hlubší způsob vnímání atraktivní. Ve společnosti začala dominovat povrchnost, hledání rychlých a nenáročných zážitků, typických např. v tzv. „adrenalinových“ zábavách.

Za druhé, vládnoucí establishment si sice uvědomuje nutnost podpory a rozvoje kulturního bohatství, vychází mnoho dokumentů deklarujících podporu kultury jako jednu z podmínek zdravého vývoje společnosti, leč finanční prostředky jsou omezené nebo nejsou rozdělovány vždy s potřebným rozlišením komu a kolik dát, co podpořit a co ne.

A za třetí, sami umělci si stále ještě dost neuvědomují, že podpory se může dostat jen těm nejlepším a za tu nejlepší činnost. A přestože jsou frustrováni tím, že se z dříve hýčkaných prominentů stali běžnými „pracovníky“, navíc s nízkými příjmy, kromě hledání dalších výdělků v často podprůměrných produkcích nejsou ochotni obětovat více ke zkvalitnění výkonu, který by mohl přinést i větší uznání a podporu. Ostatně ona skepse je pochopitelná, léta podceňování jejich práce jsou skutečností.

A tak je čas s tím něco dělat. Klasická hudba je nesmírně

nákladná svým velkým provozovacím aparátem a mnoha souvisejícími důvody. Financovat ze vstupného to nelze. Pařížská opera je dotována státem z 95%. V USA je naproti tomu poměr tzv. vlastních příjmů vůči veřejné podpoře zcela obrácený než v tradiční Evropě: orchestry si musí sehnat často až 95% financí na svou činnost. Zaměstnávají armády lidí, kteří se nazývají *fundraiseři*, tedy ty, kteří vyhledávají a přinášejí do instituce peníze dárců, sponzorů, různých grantových řízení atd. Jejich počet někdy činí polovinu celého managementu, protože fundraising není jen natahování ruky, ale každodenní práce s těmi, kteří jsou přáteli orchestru, mají k němu dlouholetý osobní vztah, a proto chtějí, aby fungoval. Chápu, že pro kvalitu musí být muzikanti dobře placeni, musí mít možnost zaplatit dobrého šéfdirigenta, zvat nejlepší umělce, kupovat kvalitní nástroje, hrát v dobrém sále. Identifikují se s ním, chtějí o něm vědět co nejvíc, patří do „rodiny“. Takových lidí, kteří dávají každoročně třeba jen 10 dolarů, jsou stovky a tisíce. A občas se mezi nimi vyskytne ten, kdo dá více, nebo i mnohem více. Pokoušíme se v FOK uskutečnit podobnou myšlenku a vytvořit rodinu přátel, kterým není jedno, jak se orchestru žije, stejně jako očekávají, že se o ně orchestr zajímá, jaksi nadstandardně, a že jejich pomoc oceňuje. **Klub přátel FOK** nemůže pochopitelně nahradit onu základní podporu, kterou poskytuje zřizovatel, čili Magistrát HMP. Ale může dnes nepříliš dobrou finanční situaci vylepšit. Mnohem větší přínos však vidím v tom, že v téhle velké „rodině“ se budeme moci společně radit, co s tím naším FOKem dál, co hrát, koho zvat. Říká se tomu moderně „interaktivní“ přístup.

Tak co říkáte, nevstoupíte do Klubu? Členy s jednočíslným pořadovým číslem už máme. Ale ani dvojcíslní není k zahazení, že?

Ilja Šmíd

Klub přátel FOK

Členem Klubu přátel FOK se stává každý, kdo se rozhodne podpořit činnost FOK ročním příspěvkem minimálně 1 000 Kč.

Výhody Klubu přátel FOK v sezóně 2008/2009

- Vstup na veřejné generální zkoušky zdarma
- Pozvání na číši vína s koncertními mistry FOK u příležitosti zahájení a ukončení sezóny
- Vánoční dárek s poděkováním od šéfdirigenta
- Zasílání e-mailového měsíčníku pouze pro členy Klubu přátel FOK
- Přednostní zasílání bulletinu FOKus
- Uvedení Vašeho jména na webových stránkách orchestru www.fok.cz
- Možnost odepsat si hodnotu Vašeho daru od základu daně z příjmu

Základní příspěvek na jednu sezónu pro jednotlivce:

1 000 Kč

Základní příspěvek na jednu sezónu pro páry: **1 800 Kč**

Můžete nás podpořit i částkou vyšší než je minimální roční příspěvek. S příspěvkem vyšším než 5 000 Kč získáte individuální členské výhody (viz www.fok.cz/klub).

Rok 1968 v FOK

vzpomínka pamětníka

Mezi 1. srpnem 1967, kdy jsem do FOK nastoupil, a 1. lednem 1968, který se stal nejen dnem nástupu nového ředitele Ivana Řezáče, ale zároveň i prvním dnem tzv. obrodného procesu a Pražského jara, už se pochopitelně i mezi muzikanty vědělo, oč v tehdejší ČSSR jde – i když se všichni věnovali víc hudbě nežli politice.

V posledních čtyřech měsících roku 1967 se nedělo nic převratného: letní koncert ve Valdštejnské zahradě řídil 8. srpna Zdeněk Košler, mimořádný koncert v katedrále sv. Víta dirigoval 26. srpna nově angažovaný Zdeněk Mácal (provedl Dvořákovu Requiem), koncertní turné v Německu (28. 10. až 14. 11.) vedl dr. Václav Smetáček, v závěru prosince byli hosty FOKu francouzský dirigent Pierre Dervaux a Rus Jevgenij Světlanov. Ani po Novém roce 1968 se mnoho nezměnilo: mimořádnými událostmi se stala snad jen hostování Charlese Mackerras (16. 1.) a Drážďanské filharmonie s Kurtem Masurem (5. a 6. 3.); zájezd do Anglie (28. 2. – 9. 3.) byl v rukou Václava Smetáčka. V programech Pražského jara vstoupili za dirigentský pult Václav Neumann (18. 5. s americkým pianistou Juliem Katchenem), Carlos Kleiber (25. 5. s německým klavíristou Christophem Eschenbachem) a Jihoslovan Milan Horváth (s německou houslistkou Idou Haendelovou). V čase příchodu okupačních vojsk byli členové FOK po dovolené už zase v pilné práci, takže se stali bezprostředními svědky nájezdu sovětských tanků do Prahy. Mezi 21. srpnem 1968 a 17. dubnem 1969, kdy s Husákovým nástupem začala tzv. normalizace, proběhl v klidu kratičká „výpad“ do Rakouska (13. a 14. 3. 1969); 23. března ale začalo turné po švédských městech. Při jednom z koncertů se na mistrovství světa v hokeji odehrávalo utkání československého a sovětského hokejového týmu. Informace o průběhu utkání kdosi ze zákulisí podával „tichou poštou“ na pódium – a pozorný divák mohl podle zachvění v řadách hrajícího orchestru bezpečně rozeznat, že a komu padla branka... Je známo, že po tomto utkání, jež skončilo vítězstvím našich hokejistů, se odehrály tzv. události před kanceláří Aeroflotu na Václavském náměstí v Praze. Společně s tehdejším předsedou závodního výboru odborů prof. Vladimírem Vlasákem jsme tehdy sepsali prohlášení, v němž

orchestr zdůraznil, že ve prospěch obrozeného Československa koná na koncertním pódiu ve Švédsku totéž, co hokejisté na ledě ve Stockholmu... Členové tělesa prohlášení jednomyslně a s nadšením schválili; až dlouho po návratu do Prahy (2. 4.) jsme se ale dozvěděli, že text prohlášení vysílala Svobodná Evropa. O tomhle se dnes už neví; uvádí se jen stanovisko České filharmonie, vzniklé o jedenadvacet let později, 25. října 1989 rovněž na zahraničním zájezdu z iniciativy Václava Neumanna...

Pak přišel čas husákovských normalizačních zásahů. FOK je prožil bez větších otřesů: nikdo z pracovníků instituce se nestal obětí prověrek, nikdo nemusel odejít od pultu. V publikaci *FOK – Padesát let Symfonického orchestru hl. m. Prahy* (Editio Supraphon 1984) jsem mohl bez váhání napsat, že tehdejší ředitel Ivan Řezáč „...svou politickou prozíravostí, rozvahou a důsledností přispěl rozhodujícím způsobem ke stabilizaci instituce v krizovém období let 1968–69“ (s. 58). Potvrdilo se to i tím, že právě v FOK našli alespoň na nezbytně nutnou dobu jinde nedostupnou pracovní příležitost persekovaní muzikologové Ladislav Daneš a Jan Šmolík, kteří později z FOK nuceně odešli jen „zásluhou“ nesmlouvavé kádřovačky... První rok normalizační éry byl naopak

FOK SYMFONICKÝ ORCHESTR HL. MĚSTA PRAHY
8. koncert cyklu A
SMETANOVA SÍŇ v 19.30 hodin
Úterý 5. a středa 6. března 1968

Drážďanská filharmonie
řídí **Kurt Masur – NDR**

FRANZ SCHUBERT 1797–1828 Rosamunda, předehra
WOLFGANG AMADEUS MOZART 1756–1791 Koncert A dur pro klavír a orchestr, K. 488
Allegro
Adagio
Allegro assai
Sólistka **Annerose Schmidt – NDR**

ALBAN BERG 1885–1935 Vino, koncertní árie pro soprán a orchestr
Píseň Lulu ze stejnojmenné opery
Sólistka **Gloria Davy – Švýcarsko**

Přestávka

LUDWIG van BEETHOVEN 1770–1827 Symfonie č. 7. A dur, op. 92
Poco sostenuto. Vivace
Allegretto
Presto. Presto meno assai
Allegro con brio

Příští koncert cyklu A: 2. a 3. dubna 1968.

pro FOK mimořádně úspěšný: po již zmíněných zájezdech do Rakouska a Švédska následovalo turné po Itálii (26. 4. – 11. 5.), výjezd do švýcarského města Sion (20. – 29. 8.) a mimořádně významná první cesta FOK za oceán, do USA (3. 10. – 3. 11). Lidská paměť je krajně nespolehlivá: po letech vydává o událostech dávno minulých raději ty příjemnější informace. Tehdejší členové orchestru však musejí – stejně jako drtivá většina občanů tehdejšího Československa – na léta 1968–69 vzpomínat i jako na dobu, v níž nad svatými úmysly vítězilo násilí. Přesto však mohli – jak ukazují záznamy o koncertech doma i za hranicemi – uložit do paměti víc zážitků pozitivních. Snad tedy mohou potvrdit, že v myslích nás pamětníků jsou ty dva roky zakotveny jako čas napětí, zklamání a deziluzí, ale zároveň jako doba umělecky úspěšná.

Petar Zapletal

PhDr. Petar Zapletal
hudební publicista, redaktor a dramaturg, který působil mj. v letech 1967 – 1990 v Symfonickém orchestru hl. m. Prahy FOK. Kromě funkce dramaturga se zde podílel na vydávání tiskovin, organizaci hudebního dění, atd. Od roku 1996 je v důchodu a věnuje se hudební publicistice.

Cyklus mladých talentů

Mladý začínající umělec to má vždy složité. A to i v případě, že je obdaruován nepopíratelným talentem a pílí. Pokud se nenaplní sled nezbytných předpokladů, mezi něž patří: narození pod šťastnou hvězdou, trpělivá a chápající rodina, nesobecký a citlivý pedagog, péče ze strany schopné a zavedené agentury, dostatek inspirujících příležitostí a stále více nezbytná obliba ze strany medií, pak má prostě smůlu. Nebo alespoň není jeho cesta strmým stoupáním k vytouženému vrcholku. Nemyslíme si, že bychom mohli tento stav nějak zásadně změnit. Ale přece jen něco málo chceme pro mladou generaci výkonných umělců udělat. Několik z nich se tak objeví jako sólisté v našich orchestrálních cyklech a věříme, že budou pro všechny milým překvapením. Zároveň jsme se však

Miroslav Ambroš

rozhodli vytvořit pro „mladé“ zvláštní komorní cyklus šesti koncertů v kostele sv. Šimony a Judy. A nazvali jsme ho jednoduše Cyklus mladých talentů. Talentovaných interpretů se v rámci tohoto cyklu objeví celá řada. Tři koncerty jsou koncipovány zcela sólisticky: v recitálech představíme violoncellistku Dominiku Hoškovou, houslistu Miroslava Ambroše a klavíristy Jamese Huňaka a Patrika Hévera. Zbýlé koncerty jsou věnovány hudbě orchestrální a komorní. V souvislosti s výročím založení Pražské konzervatoře jsme pozvali k samostatnému koncertu její komorní orchestr. Závěr cyklu bude patřit čerstvě vzniklému ansámblu Juventus collegium FOK. Je složen z mladých hráčů FOK, kteří vás bezpochyby přesvědčí, že nejsou jen jedni

Dominika Hošková

z mnoha hráčů symfonického tělesa, ale že jsou i vynikající hráči komorního ansámblu či dokonce sólisté.

Chceme vás proto na nový cyklus tímto krátkým příspěvkem ještě jednou upozornit a co nejrdečněji pozvat. Mladí interpreti si vaši pozornost určitě zaslouží.

Petr Daněk

Mimořádná sleva na abonemá Cyklu mladých talentů: Abonentní FOK, kteří se v naší předprodejní pokladně prokáží abonentní vstupenkou na kterýkoliv cyklus sezóny 2008/2009, mají nárok na 50% slevu na abonentní vstupenku na Cyklus mladých talentů.

SOUTĚŽ

o 3x dvě vstupenky na koncert FOK.

Na fotografii vidíte tentokrát známého českého dirigenta působícího v současné době v čele světově proslulého orchestru. Napište nám jeho jméno, vztah k FOK a název orchestru, který vede nyní.

Odpovědi zasílejte nejpozději do 15. listopadu 2008 na adresu: Symfonický orchestr hl. m. Prahy FOK (soutěž), nám. Republiky 5, 110 00 Praha 1 nebo e-mailem na: k.riethofova@fok.cz. Budou vylosováni 3 výherci, kteří získají 2 vstupenky na koncert dle vlastního výběru. Těšíme se na vaše odpovědi!

Správná odpověď z minulého čísla: Dagmar Pecková
Výherci: Roman Pecháček, Ing. Vladimíra Antonová, Jarmila Marková, Milena Šmiedová, Hana Vláčilová. Gratulujeme!

Aktuálně

■ Novou řadou koncertů v sezóně 08/09 bude **Velikonoční festival Praha**, který pořádá FOK ve spolupráci s Českou filharmonií. V době **od 5. do 14. dubna 2009** vám nabídneme 15 koncertů symfonické i komorní hudby. Vstupenky na většinu koncertů Velikonočního festivalu si můžete zakoupit již nyní v naší pokladně nebo on-line. Přehled koncertů najdete v programové brožurě FOK nebo na našich webových stránkách, podrobnější informace o tomto novém festivalu přineseme v příštím čísle FOKusu.

■ Během celé sezóny 08/09 můžete kupovat abonentní vstupenky cyklu **Ad libitum**. Vyberte si minimálně 8 různých koncertů z libovolného cyklu a kterékoli cenové kategorie a na každou vstupenku získáte 20% slevu.

■ Soutěžte na našich webových stránkách **www.fok.cz**. Kromě vstupenek na koncerty jsme pro vás ve spolupráci s firmou **Supraphon** připravili spoustu zajímavých CD. Nezapomeňte se také přihlásit do našeho **elektronického zpravodaje**. Budete tak všechny novinky o FOK dostávat pravidelně a včas do vaší e-mailové schránky.

■ V předprodejní pokladně FOK můžete nadále zakoupit **Symfonické menu** do Francouzské restaurace nebo **Dárkové poukazy**, kterými můžete obdarovat vaše blízké. Více informací na **www.fok.cz**.

Přehled orchestrálních koncertů FOK září – listopad 2008

17/9/08 středa

18/9/08 čtvrtek

Smetanova síň Obecního domu, 19.30
ZAHAJOVACÍ KONCERT
74. KONCERTNÍ SEZÓNY
JIŘÍ KOUT | dirigent
VERONIKA EBERLE | housle
OLGA JELÍNKOVÁ | soprán
Igor Stravinskij:
Koncert pro housle a orchestr D dur
Gustav Mahler: Symfonie č. 4 G dur
18. 9. od 18.15 hodin beseda před koncertem v Cukrárně Obecního domu

2/10/08 čtvrtek

Smetanova síň Obecního domu, 19.30
SERGE BAUDO | dirigent
SMETANOVO TRIO
Sergej Prokofjev: Symfonie č. 1 D dur „Klasická“, op. 25
Bohuslav Martinů: Concertino pro klavírní trio a smyčcový orchestr, H. 232
George Enescu:
Rumunská rapsodie č. 1 A dur, op. 11
Darius Milhaud:
Vůl na střeše – baletní suite, op. 58
V 18.15 hodin beseda před koncertem v Cukrárně Obecního domu

8/10/08 středa

9/10/08 čtvrtek

Smetanova síň Obecního domu, 19.30
JIŘÍ KOUT | dirigent
PAVEL ŠPORCL | housle
Antonín Dvořák: Polednice, op. 108
Erich Wolfgang Korngold: Koncert pro housle a orchestr D dur, op. 35
Leoš Janáček: Sinfonietta

15/10/08 středa

16/10/08 čtvrtek

Smetanova síň Obecního domu, 19.30
VOJTĚCH SPURNÝ | dirigent
DAGMAR PECKOVÁ | mezzosoprán
Antonín Dvořák:
Zlatý kolovrat, op. 109
Otakar Ostrčil: Osířelo dítě, balada pro mezzosoprán a orchestr, op. 9
Vítězslav Novák: Melancholické písně o lásce, op. 38
Josef Suk: Pohádka – suite z hudby k Zeyerově hře Radúz a Mahulena, op. 16

28/10/08 úterý

Smetanova síň Obecního domu, 17.00
KONCERT PRO REPUBLIKU
TOMÁŠ NETOPII | dirigent
Bedřich Smetana: Má vlast

6/11/08 čtvrtek

Smetanova síň Obecního domu, 19.30
ONDŘEJ KUKAL | dirigent
ALENA HELLEROVÁ | soprán
ROMÁN JANÁL | baryton
ČESKÝ NÁRODNÍ SBOR
JAROSLAV BRYCH | sbormistr
Wolfgang Amadeus Mozart:
Symfonie č. 41 C dur „Jupiter“, KV 551
Vítězslav Novák:
Svatební košile, op. 48

15/11/08 sobota

Smetanova síň Obecního domu, 11.00
HUDBA NA DOTEK
(cyklus pro celou rodinu)
I. Na koncertě aneb Proč jsou muzikanti smutní?

27/11/08 čtvrtek

28/11/08 pátek

Smetanova síň Obecního domu, 19.30
TOMÁŠ NETOPII | dirigent
BOHUSLAV MATOUŠEK | housle, viola
Luboš Sluka: Oravská balada, symfonická báseň pro velký orchestr (1954)
Bohuslav Martinů: Rapsódie – koncert pro violu a orchestr, H. 337
Bohuslav Martinů: Česká rapsódie pro housle a orchestr, H. 307 A (úpr. Jiří Teml)
Felix Mendelssohn-Bartholdy:
Symfonie č. 3 a moll „Skotská“, op. 56
27. 11. od 18.15 hodin beseda před koncertem v Cukrárně Obecního domu

Koncerty pro jiné pořadatele

10/9/08 středa

České Budějovice,
Divadelní sál Metropol
Hudební slavnosti Emy Destiniové
ZBYNĚK MÜLLER | dirigent
GABRIELA DEMETEROVÁ | housle
L. van Beethoven, A. Dvořák, R. Strauss

21/9/08 neděle

Praha, Dvořákova síň Rudolfiny
Pražský podzim
GUIDO AJMONE-MARSAN | dirigent
KRISTINE OPOLAIS | soprán
STEVEN HARRISON | tenor
G. Puccini

24/9/08 středa

Brno, Janáčkovovo divadlo
Moravský podzim
JIŘÍ KOUT | dirigent
OLGA JELÍNKOVÁ | soprán
SERGEJ NAKARJAKOV | trubka
L. Janáček, A. Arutunjan, G. Mahler

10/10/08 pátek

Praha, Smetanova síň Obecního domu
Koncert pro Ligu proti rakovině
JIŘÍ KOUT | dirigent
PAVEL ŠPORCL | housle
E. W. Korngold, L. Janáček

31/10/08 pátek

Praha, Smetanova síň Obecního domu
Koncert pro Českou katolickou charitu
TOMÁŠ NETOPII | dirigent
B. Smetana

Po úspěšně započaté tradici **besed s interprety** v sezóně 2007/2008 jsme se rozhodli také v této sezóně vybrat několik koncertů (z každého orchestrálního cyklu alespoň jeden koncert), před nimiž pozve FOK Petr Daněk do Cukrárny Obecního domu dirigenta a sólisty večera, aby s nimi představil posluchačům program večerního koncertu. Zveme vás na nejbližší besedy, které začínají vždy **v 18.15 hodin v Cukrárně Obecního domu:**

18. 9. 2008 Jiří Kout, Veronika Eberle, Olga Jelínková

2. 10. 2008 Serge Baudo, Smetanovo trio

27. 11. 2008 Tomáš Netopil, Bohuslav Matoušek

FOKUS

Vydává: Symfonický orchestr hl. m. Prahy FOK, nám. Republiky 5, Praha 1, www.fok.cz
Šéfredaktorka: Kateřina Riethofová (k.riethofova@fok.cz)
Vychází 3x ročně (duben, září, prosinec)
Foto: Jiří Turek (str. 1, 2) Prokop Souček (str. 3 nahoře, 8) a archiv FOK
Grafická úprava: Jan Jiskra TYPO+, Tisk: TYPOS a.s.